

Бліндер С. М.

ВІЗИТАЦІЯ ОЛИЦЬКОЇ КОЛЕГІЇ 1658 РОКУ (ЗА ЩОДЕННИКОМ ВАСИЛЯ РУДОМИЧА)

Статтю присвячено аналізу візитації освітньої колонії Замойської академії в Олиці в червні 1658 р., яку згадує у своєму щоденнику Василь Казимир Рудомич. Проаналізовано мотиви поїздки професора, обставини виникнення потреби у візитації та пріоритети під час її проведення. З огляду на свідчення джерела коротко розглянуто її результати.

Ключові слова: візитація, освітня колонія, Олицька колегія, Замойська академія, Альбрехт Станіслав Радзивил, Василь Рудомич.

Функціонування шкіл-колоній при університетах у першій третині XVII ст. було звичним явищем для Речі Посполитої, оскільки це підтверджувало зони освітнього впливу того чи того університету. Конкуренція, яка виникала на цьому ґрунті, вимагала пропагандистської діяльності, спрямованої на підтвердження елітарності вищого навчального закладу, що подеколи не обходилося без «брудної» гри. Так, у щоденнику професора Замойської академії Василя Рудомича, про якого піде мова далі, під 19 березня 1663 р. згадується: «Дуже гірко мені стало від того, що повідомив мені о. Шишковський, який служив у Львові референтом справ краківського єпископа: єзуїти під час розмови з королем з приводу відкриття Львівської академії стверджували, що професори Замойської академії – недоуки й базіки. За його словами, вони навіть написали про це Папі» [17, с. 299].

Замойська академія, набагато молодша від Краківської, де практику створення освітніх колоній запровадили ще в XV ст., перейняла цей досвід разом із уже усталеною системою візитацій патронованих колоній як формою контролю над ними. Першою колонією Замойського університету стала колегія в Олиці, а перша зафіксована в джерелах її візитація відбулася в червні 1658 р.

Це, втім, не означає, що доти візитацій не проводили. На те, що це мало би відбуватися, але не залишило по собі згадок, вказує практика Краківської академії, де кожну колегію візитували раз на кілька років. Наприклад, в «академії» Любранського, що формально стала колонією Краківського університету в 1612 р. або 1619 р., таких візитацій, проведених познанським єпископом, було щонайменше вісім за час функціонування школи (принаймні збереглося стільки візитаційних актів) [11, с. 88–89, 236].

Метою цієї статті є простеження обставин першої відомої нам візитації Олицької колегії, про яку згадує у своєму щоденнику русин, професор Замойської академії Василь Казимир Рудомич (1620–1672) у червні 1658 р., описуючи поїздку до Олики для участі в похороні третього олицького ордината Альбрехта Станіслава, наймолодшого сина Станіслава «Побожного» Радзивила. Князь Альбрехт помер у Гданську 12 листопада 1656 р. Згідно з його заповітом від 12 серпня 1656 р., тіло мали поховати в олицькому костелі Св. Трійці, який він сам заклав 1635 р. за проектом італійців Бенедетто Моллі та Джованні Маліверна і власним коштом добудував у 1640 р. [8, с. 276; 4, с. 253–254]. Однак, мешкаючи приблизно від початку козацького повстання у Гданську, Радзивил з огляду на тривожні часи оговорує можливість поховання свого тіла або тут, або в Пруссії, або у Вільні в каплиці Успення Діви Марії кафедрального собору, або в храмі Пінської єзуїтської колегії, причому в усипальниці без нагробка, аби й пам'яті про грішника не лишилося [16, с. 450–451]. Дружина, проте, наважилася перевезти тіло до Олики, щоб поховати його в родинній усипальниці Радзивилів у Троїцькому костелі, куди після завершення його будівництва в 1640 р. було перенесено прах чотиримісячного Альбрехтового брата Станіслава, перед тим похованого в іншому олицькому костелі 22 жовтня 1590 р., другого брата Єжи, який теж помер дитиною, та старшого брата, другого олицького ордината Миколая XI Криштофа (помер у грудні 1614 р., похований 27 липня 1615 р.). У крипті Троїцького костелу Альбрехт спорудив кожному з них нагробок, а окрему усипальницю зробив для себе і своєї першої дружини Регіни Ейзенрейх (та в березні 1637 р. захворіла через невдале лікування п'явками, що, найімовірніше, стало причиною її смерті) [16, с. 44; 13, с. 148; 15, с. 27].

За спостереженням Наталі Яковенко, вибір поховання тіла поруч із родичами є яскравим маркером так званого «обжитого простору» (*espace vécu*) окремої людини або певної локальної спільноти. Сутність місця останнього при тулку тіла була невіддільно пов'язана із сакральним, адже в тогочасному сприйнятті чим ближче до святощів перебувало «грішне тіло», тим більшою була надія на спасіння в день Страшного Суду [3, с. 106]. Тестамент Альбрехта Радзивила добре показує, по-перше, простір, у який князь себе вписує, – волинська Олика, а по-друге, його пріоритети «кровної солідарності», яка виходила за рамки конфесійних відмінностей і особистих стосунків з померлими родичами [3, с. 107].

Про намір їхати до Олики Василь Рудомич уперше згадує в щоденниковому записі від 11 квітня 1658 р., переповідаючи свою розмову з настоятелем (гвардіаном) сокальського францисканського монастиря Казимиром Жолкевським та шафарем того ж монастиря Канапажем. Власне від них він дізнався, що до Олики прямує вдова Альбрехта Станіслава Радзивила Кристина Анна Любомирська з великою свитою, везучи прах покійного чоловіка [17, с. 79]. Через два дні Рудомич пише, що почав обдумувати жалобну орацію на похорон, а 21 травня знову повертається до цієї теми, занотувавши, що він написав лист-співчуття вдові князя та діловий лист луцькому єпископу Яну Виджзі¹ у справі олицького лектора Яна Сулимирського, який їхав до Олики [18, с. 214; 17, с. 84].

Повертаючись до задуму поїздки, Рудомич 22 травня записує, що закінчив вступ до жалобної промови, 24 травня – що віддав її частину до друку, а 1 червня – що повністю закінчив промову і готується до подорожі. Урешті, 2 червня він разом зі шойно обраним ректором Замойської академії Мартином Фольтиновичем покидає Замостя і їде маршрутом Тишівці – Варенж – Сокаль – Ситарів (?) – Милятин – Рачин – Блудів (нині с. Мирне Горохівського р-ну) – Несвіч – Полонна – Луцьк. 4 червня подорожні прибули до Олики, де, як зазначено в щоденнику Рудомича, вже зібралося багато поважних осіб на похорон князя [17, с. 85].

Самі похоронні урочистості, дата яких не зовсім ясна (4 або 5 червня), Рудомич, на жаль, не описав, натомість 5 червня він детально нотує про свій візит до вдови, де його пасинок Самуель

Гловчинський вручив їй, нібито від імені піврічного сина Рудомича Казимира, жалобний панегірик «*Luctus*»; далі йдеться про обід у надвірного лікаря Радзивилів, професора Краківської академії і доктора медицини Яна Хштителя Мухарського [17, с. 85]. Наступного дня, 6 червня, Рудомич відвідав львівського архієпископа Яна Тарновського, луцького єпископа Яна Виджгу і віленського єпископа Єжи Довгаля Завишу (інші єпископи, як він зазначає, пороз'їжджалися одразу після похорону) [17, с. 86]. Зміст тестаменту покійного наводить на думку, що розмови мали точитися навколо виконання колишнім секретарем Радзивила Єжи Завишею (а нині єпископом) тих пунктів заповіту, що стосувалися Олицької школи і Пінської єзуїтської колегії [16, с. 462]. За свідченням Рудомича, на цих зустрічах порушували питання про «запровадження в Олицькому колегіумі давніх порядків» та про погодження спорів між професорами. Це опосередковано вказує на якісь, достеменно нам невідомі, негаразди в роботі школи, бо наступного дня було вирішено провести її візитацію, зокрема щодо викладання [17, с. 86].

Утім, візитація могла мати й фінансову мету. Для підтвердження цього припущення варто звернутися до історії створення Олицької школи. У 1573 р. батько Альбрехта, на вернувшись з кальвінізму в католицизм, нібито вигнав більшість кальвіністських проповідників зі своїх володінь, а з решти зібрав гроші для побудови парафіяльного костелу в Олиці. 22 червня 1580 р. він збільшив платню плебану, наказавши утримувати вікарія, бакалавра і кантора, для чого записав на утримання костелу 8 жовтня 1593 р. село Чемерин [10, с. 366]. У своєму тестаменті від 8 вересня 1598 р., складеному в Олиці, Станіслав зазначив, що на випадок відпадиння його спадкоємців від Католицької Церкви протекторат над згаданим костелом має перейти до луцьких біскупів; а далі дописано таке: «При цьому на побудову Святотроїцького костелу в Олиці даю і записую сто польських злотих, що мають бути віддані до рук його милості олицького пробоща Яна Доброви, або тому, хто після нього буде обіймати цей пост [4, с. 259]. <...> Пам'ятаючи ту роботу, яку олицький пробощ Ян Добрава зробив при мені, [записую] його милості отцю пробощу Яну Доброві двісті польських злотих на його юргельт, аби до своїх останніх днів він отримував зазначене вище» [4, с. 261].

Як бачимо, певні початки майбутньої школи (згадка про «бакалавра в приходському костелі») сягають ще 1580-х років. Однак лише спорудження нового мурованого костелу, а головне – надання йому статусу колегіати, підкріпленого

¹ Ян Стефан Виджга (Wydźga) († 1686) – королівський секретар і надвірний проповідник Владислава IV, згодом луцький (1656–1659) і вармінський (1659–1679) єпископ, підканцлер (1676–1678), коронний канцлер (1677–1679), врешті гнзненський архієпископ (з 1679 р.).

фундацією на утримання колегіати, що Альбрехт Радзивил оголосив 15 вересня 1631 р., відкривали нові перспективи для шкільництва [7, с. 97]. Проте, що проект соліднішої школи було в якийсь спосіб уже погоджено, свідчить заповіт від 29 листопада того-таки 1631 р. першого пробоща Троїцького костелу, інфулата Францишека Заерського, за яким два його села, Лудин та Амбуків (обидва у Володимирському повіті), оцінені сумою в 70 тис. злотих, передавалися на створення семінарії при колегіаті – «*Collegium Clericorum sub. tit. S. Francisci Xaverii a Capitulo dependens*» [20, с. 114]. Виконавцем заповіту мав виступати князь Радзивил. 1 грудня того ж року за згодою Заерського Альбрехт Станіслав вніс його тестамент до судово-адміністративних книг, а 15 січня 1632 р. добився від тодішнього луцького єпископа Ахация Гроховського церковної апробації і, повторно оголосивши фундаційний акт на колегіату, швидко зібрав професорів та відкрив новий навчальний заклад [9, с. 472]. Але йшлося вже не про семінарію: у Варшаві 15 квітня 1632 р., нібито за порадою тогочасного ректора Замойської академії Героніма Кулаковського, було оголошено офіційний акт про створення колегіуму напівцерковного і напівсвітського типу. Обставини причетності до цього замойських професорів Альбрехт Радзивил у своєму щоденнику не згадує, натомість промовистою деталлю видається те, що на тому-таки засіданні сейму був присутнім і патрон Замойської академії Томаш Замойський [14, с. 103]. Згідно зі шойно згаданим актом, в Олиці мало викладати п'ять професорів: Святого Письма, теології і казуїстики, риторики, поетики, аналогії та «рудиментів», тобто основ граматики. Перші два мали бути членами Олицької капітули (зокрема, викладання теології покладалося на схоластика Олицької колегіати), професором риторики мусив стати олицький канонік, а викладачі поетики, аналогії й граматики були світськими особами. На посади схоластика і каноніка Замойська академія пропонувала по два своїх кандидати, з яких фундатор і капітула обирали самі; згідно з установчим актом, повноваження схоластика були доволі широкими: він мав право сам призначати професорів і опікуватися викладачами [7, с. 97].

До колегіуму для світських студентів примикала семінарія з вісьмома вихованцями, на утримання якої Альбрехт Станіслав Радзивил купив фільварок Заерськ десь неподалік від Олики (локалізувати точно його не вдалося), тоді як світську забезпечували доходи з Амбукова і Лудина. За обрахунками Яна Амброжія Вадовського, на обслуговування будівель навчального

закладу, а також на професорів і бібліотеку передбачалося 3 тис. злотих, з яких 400 зл. мав отримувати схоластик Олицької колегіати, 300 зл. – олицький канонік, 200 зл. – професор поетики, 150 зл. – професор аналогії, 100 зл. – викладач «рудиментів» [20, с. 114–115].

Поєднання під одним дахом духовних і світських студій являє собою унікальний феномен, найімовірніше, взорований із практик шкільництва Товариства Ісуса, в чиїх колегіях клірики навчалися поруч із т. зв. «екстернами» – світськими юнаками [1, с. 46]. Про «нетиповість» випадку свідчить і те, що Радзивил подбав про його схвалення конституцією Варшавського сейму 1638 р.: «За згодою всіх станів і на прохання земських послів ми дозволяємо утворення колегій (а не колегії. – С. Б.) в Олиці при священній колегіаті, *salvis per omnia Reipublicae oneribus*» [19, с. 461]². Ще однією вказівкою на спробу поєднати під одним дахом духовний і світський навчальний заклад є виділення окремих коштів із заповіданих Заерським на школу і семінарію 70 тис. зл. на одяг для семінаристів (по 50 зл. на особу) та ще 50 зл. на потреби семінарії [20, с. 115].

Створення семінарії не в осідку луцького єпископа (Луцьку), а в Олиці потребує окремого обговорення. За ухвалою Тридентського собору це належало робити передусім у єпископській столиці, а якщо не в ній – то лише за вибором та згодою єпископа: «<...> Святий Синод ухвалює, аби при всіх кафедральних, митрополичих, та залежних від них більших храмах поруч із ними чи в іншому відповідному місці, яке обере єпископ, залежно від можливостей і розмірів дієцезії, було створено колегії для хлопців даного міста, дієцезії чи провінції, якщо їх там немає, аби вони засвоювали основи релігії та навчалися церковним дисциплінам» [5, с. 206–207].

Припущення Інни Шостак, що така семінарія існувала в Луцьку ще з 1548 р. при Троїцькому костелі та буцімто була заснована тодішнім біскупом Юрієм Хвальчевським, хибне [2, с. 125]. Хвальчевський справді впорядкував управління капітулою, запровадивши уряди декана, кустоша, архідиякона та проповідника, а також створив колегіум з восьми вікаріїв, до складу якого входив бакалавр, що опікувався школою, заснованою трьома роками раніше, проте це була звичайна кафедральна школа, а не семінарія [12, с. 1]. Тож ініціатором заснування дієцезіальної семінарії не в Луцьку, а в Олиці мусимо, очевидно, визнати

² «З непорушним дотриманням усіх зобов'язань перед Річчю Посполитою» (лат.).

Францишека Заерського, який на час укладення тестаменту був луцьким суфраганом та олицьким інфулатом, а до того – плоцьким каноніком, пултуським деканом, сандомирським архідияконом, тобто не менш впливовою людиною, аніж тогочасний луцький біскуп Ахацій Гроховський. До того ж єпископ через суб'єктивні причини резидував у Перемишлі, тоді як фактичним управителем у Луцьку був суфраган Заерський, призначений Гроховським на цей пост у лютому 1622 р. Ще більше його права розширилися з отриманням інфули при новоствореній олицькій капітулі [6, с. 29].

Повертаючись до заплутаної історії появи Олицької школи, треба нагадати, що 1637 р. в Лудині між Альбрехтом Радзивилом та комісарами Замойської академії Бенедиктом Желеховським і Геронімом Кулаковським було укладено договір про підпорядкування Олицької колегії Замойській академії на правах колонії (*«de incorporando Academiae Zamoscensis Collegio Olycensis»*) [20, с. 114]. На думку Яна Кохановського, цей акт слід пов'язати з намаганням колегії легітимізувати своє існування, однак це звучить не надто переконливо, адже навчальний заклад невдовзі було підтверджено сеймовою конституцією, чого для школи такого рівня вистачало [7, с. 95].

Як випливає з тестаменту Станіслава «Побожного» та документації 1632 р., фінансова опіка над колегіумом належала Радзивилам та мала становити 3 тис. злотих. У тестаменті Альбрехта Станіслава названо іншу суму – 2 тис. зл. на «грунти» [16, с. 463]. Про те, що вдова князя, Кристина Анна Любомирська, виконувала саме цю умову, свідчить пізніша згадка в щоденнику Рудомича під 24 грудня 1662 р. Як він оповідає, олицький канонік Ян Гембич, гостюючи в нього, говорив, що княгиня щороку витрачає на утримання Олицького колегіуму 2 тис. злотих [17, с. 289].

Що ж до візитації, дорученої Рудомичу у 1658 р. (він прямо про це не пише, це випливає лише зі змісту його нотаток), то, на жаль, детального опису цієї процедури в щоденнику немає. Очевидно, вона тривала до 10 червня, бо саме під цією датою Рудомич згадує свій прощальний візит до княгині, а також обід зі старшими слугами покійного. Показово, що саме їм Рудомич оповідає про стан колегіуму – маршалкові двору Мартіну Бартлінському та Янові Каролію Млоцькому. Власне цих людей (Бартлінського, Млоцького, олицького старосту Станіслава Казимира Токарського й пінського чашника Яна Гедройця) названо в заповіті Радзивила виконавцями його волі з-поміж слуг: князь просить, аби вони

«нагадували пункти заповіту (вельможним опікунам. – С. Б.) і говорили про це моїй дружині» [16, с. 462]. Ці деталі додатково підтверджують, що вдова князя Альбрехта не мала втручатися в організацію студій, підпорядкованих олицькому схоластикові як найвищому клірикові містечка, а господарством колегії опікувалися князівські надвірні слуги. Також це свідчить і про те, що проведена Рудомичем візитація була спрямована не лише на організацію навчання, а й на контроль за майном колегіуму.

12 червня Рудомич покинув Олику і виїхав до Луцька для затвердження пунктів візитації луцьким єпископом Яном Виджгою. Оскільки той був у від'їзді, Рудомич прозвітував про стан Олицької колегії представнику Виджги, луцькому канонікові Александру Могильницькому [17, с. 86]. Повернувшись до Замостя, Рудомич поринув у підготовку завдань для іспитів, 23 червня на вечері в замойського декана Якуба Скварського довідався, що Ян Виджга видав «корисний декрет» у справі Олицької колегії [17, с. 87]. Про його зміст автор щоденника, на жаль, не згадує, але натяк на «корисності» опосередковано підводить до думки, що ситуація в Олиці на момент смерті Радзивила склалася несприятливо для майнових інтересів Замойської академії. Показово, що 17 липня 1660 р. Рудомич записує, як він кілька днів тому перечитував тестамент Альбрехта Радзивила за текстом його упису до актів Луцької консисторії та спеціально виписав звідти майнове розпорядження: «Підтверджую фундацію як мого добродія батька, так і мою, а також права, надані Академії і [Олицькій. – С. Б.] семінарії св. пам'яті отцем (Франциском Ксаверієм) Заерським, олицьким пробощем, скріплені різними записами й актами, навіть сеймовими. Оскільки ж я тримав семінарський маєток Лудин, надаю вічно і безсумнівно в якості дарунку 10 тис. на семінарію» [17, с. 175].

Як можна припускати, копію тестаменту Рудомич міг отримати власне тоді, в 1660 р., від каноніка ярославської і олицької капітули Адама Костянтина Закревського під час спільної учти в замойського каноніка Шимона Бжезького [17, с. 174]. Це опосередковано вказує на те, що, їдучи на похорон князя, Рудомич ще не знав, що йому доведеться візитувати Олицьку школу у зв'язку з виконанням княжого заповіту. Обов'язки ж візитатора поклав на нього, найімовірніше, Ян Виджга, якому навряд чи були відомі тонкощі викладання та майнового забезпечення колегіуму, тоді як Рудомич, який 1644 р., відразу після закінчення Замойської академії, там викладав, а як багаторазовий ректор

Академії тісно спілкувався з її очільниками та добре орієнтувався в загальних справах школи [17, с. VIII].

Отже, схоже, поїздка Василя Казимира Рудомича до Олики у 1658 р. була спрямована не так на похорон Радзивила, як на «розвідку» справ щодо Олицької колегії, адже смерть патрона передбачала зміну правління, і щось у ньому було негаразд з перспективи інтересів Замойської

академії. Утім, оскільки вдова князя лише «наглядала» за школою, а фактичним її розпорядником був Ян Виджга, він і доручив Рудомичу провести інвентаризацію майна колегіуму і владнати професорські спори. Згадка про «корисний декрет» Виджги дозволяє припускати, що Рудомичу вдалося відновити контроль Академії над своєю колонією, хоч ми й не знаємо, коли та в чому саме він захитався.

Список літератури та джерел

1. Шевченко Т. Сзуїтське шкільництво на українських землях останньої чверті XVI – середини XVII ст. / Т. Шевченко. – Львів : Свічачо, 2005. – 367 с.
2. Шостак І. Луцько-Житомирська дієцезія наприкінці XVIII – у першій половині XIX століть : [монографія] / Інна Шостак. – Білий Дунаець ; Острів : Воля з Волині, 2005. – 200 с. : табл. – (Бібліотека «Воля з Волині» ; т. 42).
3. Яковенко Н. Дзеркала ідентичності. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – початку XVIII століття / Н. Яковенко. – К. : Laurus, 2012. – 472 с.
4. Chowańska E. Testament Stanisława Radziwiłła, księcia na Olyce i Nieświeżu, starosty generalnego żmudzkiego z 8 września 1598 roku, znajdujący się w zbiorach Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie / E. Chowańska // Białostockie teki historyczne. – Białostok, 2012. – Т. 10. – S. 247–264.
5. Dokumenty Soborów Powszechnych. Tekst łaciński i polski. T. 4 (1511–1870) / Układ i opracowanie ks. Arkadiusz Baron, ks. Henryk Pietras. – Kraków : Wyd. WAM, 2005. – 1000 s.
6. Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S. J powiększony dodatkami z późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych / Wyd. Jan Nepomucen Bobrowicz. – Lipsk : Nakł. i dr. Breitkopf i Haertela, 1845. – Т. X. – 508 s.
7. Kochanowski J. Dzieje Akademii Zamojskiej (1595–1784) / J. Kochanowski. – Kraków, 1899–1900. – 345 + XCVI s.
8. Krasny P. Renesansowy kościół w Dobromilii jego związki z architekturą mazowiecką / P. Krasny // Biuletyn Historii Sztuki. – Kraków : Instytut Historii Sztuki UJ, 1995. – № 3–4. – S. 271–282.
9. Łukaszewicz J. Historia szkół w Koronie i w Wielkim Księstwie Litewskim od najdawniejszych czasów aż do roku 1794 / J. Łukaszewicz. – Poznań, 1851. – Т. 3. – 516 s.
10. Lulewicz H. Radziwiłł Stanisław h. Trąby (1559–1599) / H. Lulewicz // Polski Słownik Biograficzny. – Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź, 1987. – Т. XXX. – S. 363–367.
11. Nowicki M. Działalność oświatowa i naukowa Akademii Lubrańskiego w XVII i XVIII wieku / M. Nowicki. – Poznań, 2011. – 360 s.
12. Pociecha W. Chwalczewski Jerzy / W. Pociecha // Polski Słownik Biograficzny. – Kraków, 1938. – Т. IV. – S. 1–2.
13. Przyboś A. Radziwiłł Albrycht Stanisław / A. Przyboś // Polski Słownik Biograficzny. – Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk – Łódź, 1987. – Т. XXX. – S. 144–148.
14. Radziwiłł A. S. Pamiętnik o dziejach w Polsce / Opr. Adam Przyboś, Roman Żelewski. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1980. – Т. 1 : 1632–1636. – 569 s.
15. Radziwiłł A. S. Pamiętnik o dziejach w Polsce / Opr. Adam Przyboś, Roman Żelewski. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1980. – Т. 2 : 1637–1646. – 553 s.
16. Radziwiłł A. S. Pamiętnik o dziejach w Polsce / Opr. Adam Przyboś, Roman Żelewski. – Warszawa : Państwowy Instytut Wydawniczy, 1980. – Т. 3 : 1652–1655. – 613 s.
17. Rudomicz B. Efemeros, czyli diariusz prywatny pisany w Zamościu w latach 1656–1672. Cz. 1 / Opr. W. Froch, M. L. Klementowski. – Lublin : Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2002. – 376 + LXVIII s.
18. Urzędnicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy / Opr. Krzysztof Chłapowski, Stefan Ciara, Łukasz Kądziera i in. – Kórnik : Biblioteka Kórnicka, 1992. – 220 s.
19. Volumina legum. Przedruk zbioru praw staraniem XX. Pijarów w Warszawie, od roku 1732 do roku 1782, wydanego. Prawa, Konstytucje y przywileje Królestwa Polskiego, Wielkiego Xięstwa Litewskiego y wszystkich prowincyi należących na walnych seyniech koronnych od seymu wiślickiego roku pańskiego 1347 aż do ostatniego seymu. – Petersburg : Nakładem i drukiem Jozafata Ohryzki, 1859. – Т. 3 : ab anno 1609 ad annum 1640. – 472 + XV s.
20. Wadowski J. Wiadomość o profesorach Akademii Zamojskiej / J. Wadowski. – Warszawa : Gazeta Rolnicza, 1899–1900. – 341 s.

S. Blinder

THE VISITATION OF THE COLEGIUM OF OLYKA DATED BY 1658 (ACCORDING TO THE RECORDS IN BASIL RUDOMYCH'S DIARY)

The purpose of the article is to analyze the fact of the visitation of the educational colony of Zamojski Academy in Olyka by Basil Casimir Rudomych in June 1658, that he mentioned in his diary. The reasons of the trip, the circumstances of the need for visitation, and the top priorities of it were analyzed here. Also, the results of the visitation are given in brief.

Keywords: visitation, educational colony, The Colegium of Olyka, Zamojski Academy, Albrecht Stanislaw Radziwill, Basil Rudomych.

Матеріал надійшов 22.12.2014